

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Obo/102/2010
Identifikačné číslo spisu:	6005201478
Dátum vydania rozhodnutia:	21.03.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Štefan Šatka
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:6005201478.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Ing. C. P., P., správcu konkurznej podstaty úpadcu Agrodružstvo Želovce, družstvo „v konkurze“, so sídlom Krtíšska cesta 295, Želovce, IČO: 36 036 412, proti žalovanému: Ing. D. N. nar. XX. XX. XXXX, bytom T., zastúpeného JUDr. Katarínou Suchoňovou, advokátkou, so sídlom Skuteckého 12, 974 01 Banská Bystrica, o neúčinnosť právnych úkonov, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 35 Cbi/71/05-260 z 29. apríla 2010, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 35 Cbi/71/05-260 z 29. apríla 2010 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým rozsudkom zamietol žalobu. Žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 489,29 eur na účet jeho právnej zástupkyne do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia.

V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal určenia neúčinnosti právnych úkonov voči konkurzným veriteľom, a to Zmluvy o postúpení pohľadávky, uzavretej dňa 10. decembra 2003, medzi úpadcom a žalovaným, predmetom ktorej je prevod pohľadávok žalobcu voči spoločnosti AGROVÍNO Čebovce, a. s., Čebovce v celkovej výške 5 933 103,10 Sk a Zmluvy o zabezpečovacom prevode práva k nehnuteľnostiam vedených Katastrálnym úradom v J. Správou katastra E., uzavretej dňa 18. decembra 2002 medzi úpadcom a žalovaným, ktorej vklad bol Správou katastra E. povolený pod č. V XXXX/XXXX dňa 20. decembra 2002 a predmetom, ktorej sú nehnuteľnosti špecifikované v petite žaloby. Zároveň žalobca žiadal určiť, že pohľadávky a nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom prevodu podľa oboch vyššie uvedených zmlúv, patria do súpisu konkurznej podstaty úpadcu.

Krajský súd zistil, že odporovacia žaloba bola podaná na súde dňa 08. júna 2005 a odporujú sa ňou právne úkony, ktoré boli vykonané v dňoch 18. decembra 2002 a 10. decembra 2003. Návrh na

vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka Agrodružstvo Želovce, družstvo so sídlom Krtíšska cesta 295, Želovce, IČO: 36 036 412 (ďalej aj „úpadca“) bol podaný dňa 22. decembra 2003 a konkurz bol vyhlásený dňa 22. januára 2004. Z uvedeného vyplýva, že odporovacia žaloba bola podaná v zákonom stanovenej 3- ročnej prekluzívnej lehote podľa ust. § 15 ods. 2 zákona č. 328/1991 o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZKV“) a podal ju správca konkurznej podstaty úpadcu, ktorý bol aktívne vecne legitimovaný na jej podanie podľa § 15 ods. 1 a § 16 ods. 1 ZKV. Medzi účastníkmi konania tiež nebolo sporné, že tak Zmluva o postúpení pohľadávky z 10. decembra 2003, ako aj Zmluva o zabezpečovacom prevode práva z 18. decembra 2002, sú platnými právnymi úkonmi a že medzi dlžníkom - žalobcom a žalovaným existoval vzťah upravený v ust. § 15 ods. 4 písm. a/ ZKV, pretože obe zmluvy podpísal na jednej strane žalovaný ako člen družstva a na strane druhej za dlžníka W. V., ktorý bol švagrom žalovaného. Uvedené skutočnosti však bez preukázania samotného ukrátenia konkurzných veriteľov na základe toho, že by sa bol žalovaný, ako jeden z nich, individuálne uspokojil, v konaní preukázané neboli. Z ustanovenia § 15 odseku 2 ZKV vyplýva, že žalobca, ktorý odporuje právnym úkonom, musí v konaní preukázať, že takýto úkon urobil dlžník v úmysle ukrátiť svojho konkurzného veriteľa a že tento úmysel musel byť druhej strane známy.

V prejednávanej veci žalobca nepreukázal, ako nezaplatením dohodnutej výšky kúpnej ceny nehnuteľností, ktorými boli zabezpečené splatné záväzky žalobcu a tiež nezaplatením odplaty za žalobcom postúpenú pohľadávku z dôvodu vzájomného započítania, ukrátil žalovaný ostatných konkurzných veriteľov, keď odplata za postúpenú pohľadávku bola dohodnutá v rovnakej výške, ako postúpená pohľadávka a táto sa vzájomne kryla s výškou sumy, ktorú žalovaný dovtedy požíchal žalobcovi. Pri Zmluve o zabezpečovacom prevode práva bola síce kúpna cena dohodnutá nižšia, než stanovil znalecký posudok, avšak zároveň bola vyššia, než bola jej účtovná hodnota. Zvyšok svojej pohľadávky, rovnako ako ostatní konkurzní veritelia, si žalovaný prihlásil do konkurzu vyhláseného na majetok úpadcu a správca konkurznej podstaty ním uplatnenú pohľadávku uznal za oprávnenú (po odpočítaní čiastky, ktorá zodpovedala sume 1 700,- Sk z dôvodu matematickej chyby). Skutočnosť, že žalovaný získal majetok žalobcu za riadne dohodnutú kúpnu cenu, ktorú žalobcovi nezaplatil, pretože bola vzájomne započítaná oproti pôžičke, nemôže sama o sebe spôsobiť ukrátenie veriteľov, a to o to skôr, že dohodnutá kúpna cena bola vyššia, než účtovná cena. Vzájomné započítanie pohľadávok medzi zmluvnými stranami nebolo zo strany žalobcu namietané z dôvodu jeho neplatnosti, resp. neúčinnosti. Samotné zmluvy, ktoré boli odplatné, mali za následok len to, že došlo k zmene štruktúry majetku úpadcu. Skutočnosť, že do majetku úpadcu už nebola žalovaným poskytnutá odplata za postúpenú pohľadávku a ani zaplatená kúpna cena za nehnuteľnosti, ktoré prešli do jeho vlastníctva, nebol dôsledok uzavretých zmlúv, ale dôsledok následného započítania pohľadávok, z dôvodu ktorého zanikla pohľadávka úpadcu voči žalovanému v časti, v ktorej sa pohľadávky stretli. Zmluvami uzavretými medzi žalovaným a úpadcom nedošlo k zmenšeniu majetku úpadcu a ani sa jeho dlhy nezvýšili. Z uzavretých zmlúv mali úžitok a prospech obe zmluvné strany. Za postúpené pohľadávky, ako aj za získané nehnuteľnosti žalovaný poskytol úpadcovi odplatu, ako aj kúpnu cenu, výška, ktorých bola započítaná oproti dlhom úpadcu, ktoré žalovanému nezaplatil.

Krajský súd poukázal na to, že k zmenšeniu majetku úpadcu nemohlo dôjsť tým, že úpadca so žalovaným uzavrel Zmluvu o postúpení pohľadávky a Zmluvu o zabezpečovacom prevode práva, pretože v nich bola riadne dohodnutá odplata a kúpna cena s odkazom na znalecký posudok a táto bola vyššia, než stanovovali účtovné predpisy. Nebola preto pre dlžníka nevýhodná a jeho majetok žiadnym spôsobom neznižovala. Z hľadiska úspešnej odporovateľnosti právneho úkonu je potom právne irelevantné tvrdenie žalobcu o reálnom nevyplatení odplaty, ako aj kúpnej ceny žalovaným úpadcovi. Úspešným by bol žalobca len v tom prípade, ak by preukázal, že sa majetok úpadcu zmenšil v dôsledku vyššie uvedených zmlúv. K zníženiu majetku žalobcu nemohlo dôjsť ani z dôvodu právneho úkonu vzájomného započítania medzi žalobcom a žalovaným, pretože ani týmto právnym úkonom sa majetok žalobcu, ktorý predstavoval jeho pohľadávku na zaplatenie kúpnej ceny, neznižil. Naopak, znížili sa jeho dlhy.

Z dôvodu nepreukázania jedného zo základných predpokladov úspešnej odporovateľnosti právneho úkonu podľa ust. § 15 ods. 1 ZKV, a to zmenšenia majetku dlžníka v priamej súvislosti s uskutočnenými

právnymi úkonmi, krajský súd žalobu zamietol s tým, že ďalšími tvrdeniami žalobcu sa už nezaoberal, pretože ak v konaní nebolo preukázané ukrátenie, tak nie je možné úspešne odporovať právnym úkonom, nakoľko nie je možné preukázať existenciu všetkých zákonom predpísaných podmienok, ktoré odporovateľnosť spôsobujú.

O trovách konania krajský súd rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že ich náhradu pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia vo výške 489,29 eur priznal žalovanému, ktorý mal v konaní úspech.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonom stanovenej lehote odvolanie, v ktorom uviedol, že krajský súd nesprávne vyhodnotil predložené a vykonané dôkazy a na základe takéhoto vyhodnotenia dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a nesprávnemu právnemu posúdeniu veci.

Žalobca nesúhlasil s vyhodnotením dôkazov súdom o nezmenšení majetku úpadcu v dôsledku napadnutých právnych úkonov a o nepreukázaní úmyslu žalovaného prednostne uspokojiť svoje nedostatočne preukázané nároky voči úpadcovi na úkor známych veriteľov. Žalovaný v čase vykonania žalobou napadnutých právnych úkonov bol zamestnaný ako riaditeľ úpadcu, s ktorým uzavrel dňa 10. decembra 2003 Zmluvu o postúpení pohľadávky vo výške 5 933 103,10 Sk a dňa 18. decembra 2002 Zmluvou o zabezpečovacom prevode práva vo výške 13 782 102,- Sk, pričom obe zmluvy za úpadcu podpísal s jemu osobou blízkou (švagrom) W. V. ako štatutárnym zástupcom úpadcu - podpredsedom družstva.

Úpadca (ktorého riaditeľom bol žalovaný) prestal splácať svoje záväzky z úverovej zmluvy v Slovenskej záručnej a rozvojovej banke, a. s., Bratislava v júni 2003, pričom v tom čase už bolo voči nemu vedených viacero súdnych sporov a exekučných konaní. Nie je preto možné prehliadnuť, že žalovaný konal s vedomím zlej situácie úpadcu a s úmyslom ukrátiť veriteľov, čo je nesporné zo Zmluvy o zabezpečovacom prevode práva. Vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam V XXXX/XXXX bol povolený dňa 20. decembra 2002, pričom splatnosť záväzkov úpadcu (vrátenie pôžičky žalovanému) v tom čase ešte neuplynula, nakoľko predmetnou zmluvou bola dohodnutá do 01. marca 2003. Suma 9 944 000,- Sk, ktorá tvorí väčšiu časť pohľadávky žalovaného, bola napočítaná spätne za roky 1999 až 2002, zaúčtovaná v roku 2002 a zmluvne legalizovaná 2 dni pred podpisom Zmluvy o zabezpečovacom prevode práva. Súd nesprávne zistil skutkový stav pokiaľ ide o zmenšenie majetku úpadcu v dôsledku vykonania žalobou napadnutých právnych úkonov, na základe čoho následne dospel aj k nesprávnemu právnemu záveru v otázke, či došlo alebo nedošlo k zmenšeniu majetku úpadcu napadnutými právnymi úkonmi.

Žalobca ďalej uviedol, že v konaní pred krajským súdom poukazoval na zmenšenie majetku úpadcu v dôsledku žalobou napadnutých právnych úkonov, nakoľko účtovná hodnota majetku úpadcu sa znížila o účtovnú hodnotu nehnuteľností prevedených na žalovaného o 8 851 000,- Sk. Nepochybne sa však hodnota majetku úpadcu znížila o skutočnú hodnotu vo výške 358 962,- Sk, čo predstavuje 11 915,36 eur a to z dôvodu rozdielu medzi trhovou hodnotou nehnuteľností určenou znalcom Dušanom Kováčom vo výške 14 141 061,- Sk (469 397,33 eur) a zabezpečenou pohľadávkou žalovaného z titulu poskytnutej pôžičky vo výške 13 782 102,- Sk (457 481,97 eur), teda k zmenšeniu majetku úpadcu došlo vo výške minimálne 358 962,- Sk (11 915,36 eur). V čase pred prevodom nehnuteľností na žalovaného mal úpadca vo vlastníctve nehnuteľnosti celkom v trhovej hodnote 17 628 321,- Sk, pričom celková trhová hodnota nehnuteľností prevedených na žalovaného bola 14 141 061,- Sk a nehnuteľnosti, ktoré zostali vo vlastníctve úpadcu boli v trhovej hodnote 3 487 260,- Sk. Keďže celková hodnota pohľadávok konkurzných veriteľov voči úpadcovi predstavuje výšku 14 986 516,- Sk, pričom celková hodnota nehnuteľností pred ich prevodom na žalovaného predstavovala sumu 17 628 321,- Sk, určenú znalcom, je reálny predpoklad, že v konkurznom konaní mohli byť zo speňaženia nehnuteľností uspokojené v značnom rozsahu pohľadávky všetkých konkurzných veriteľov. Touto skutočnosťou sa krajský súd vo svojom rozsudku však nezaoberal a žiadnym spôsobom ju nevyhodnotil.

Ďalšou dôležitou vecou, ktorú krajský súd nevzal do úvahy, je to, že úpadca previedol na žalovaného

nehnuteľnosti bezdôvodne v značnom časovom predstihu pred uplynutím splatnosti vrátenia pôžičky zo strany úpadcu žalovanému. Z uvedeného muselo byť krajskému súdu zrejmé, že žalovaný sa snažil jednostranne, čo najrýchlejšie a nadštandardne vyriešiť svoju pohľadávku, pričom si musel byť vedomý, že znižuje hodnotu úpadcovho majetku a spôsobuje tým ukrátenie pohľadávok konkurzných veriteľov. Prevod nehnuteľností podľa predmetnej zmluvy je evidentným príkladom využitia právomoci riadiaceho pracovníka získať pre seba prospech na úkor úpadcu -družstva a hlavne všetkých ostatných konkurzných veriteľov.

Žalobca ďalej uviedol, že má pochybnosti aj vo veci poskytnutia pôžičky žalovaným úpadcovi. Podľa informácií, ktoré žalobca získal od úpadcu, pred poskytnutím jednotlivých súm pôžičky žalovaný predával v mene úpadcu iným osobám živé zvieratá za kúpnu cenu, ktorá bola platená v hotovosti. Nie je preto vylúčené ani to, že žalovaný tieto prostriedky sčasti vložil do pokladne ako úhrady od iných osôb a sčasti ako svoju pôžičku úpadcovi, čomu by mohli nasvedčovať aj zmeny účelu platieb v pokladni a v účtovníctve. Samotné vkladanie finančných prostriedkov ako pôžičiek družstvu a ich zúčtovanie so štvorročnou spätnou splatnosťou je veľmi pochybné. Výsluch účtovníčky družstva pani T. sa však doteraz neuskutočnil.

Podľa názoru žalobcu, napadnutými právnymi úkonmi došlo k ukráteniu pohľadávok konkurzných veriteľov, pretože žalovaný uspokojil svoje pohľadávky na ich úkor a žalobou napadnuté právne úkony sú preto právne neúčinné.

Z vyššie uvedených dôvodov žalobca navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zmenil a žalobe v celom rozsahu vyhovel.

K odvolaniu žalobcu zaslal žalovaný písomné vyjadrenie. Uviedol, že žalobca v konaní tvrdil, že došlo k zmenšeniu majetku úpadcu napadnutými právnymi úkonmi, avšak nepreukázal, o čo sa majetok úpadcu zmenšil a nepreukázal tiež ani priamu súvislosť medzi napadnutými právnymi úkonmi a tvrdným zmenšením majetku úpadcu. Dokazovaním krajského súdu bolo preukázané, že pokiaľ sa znížili aktíva úpadcu, tak tieto boli vykompenzované pasívami, teda k zmenšeniu majetku úpadcu v žiadnom prípade nedošlo. Skutočnosť, že kúpna cena za nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom zabezpečovacieho prevodu práva, nebola vyplatená v peniazoch, ale uhradená formou vzájomného zápočtu, neznamena, že by kúpna cena nebola vôbec vyplatená, pretože v zmysle platných právnych predpisov záväzok môže byť splnený akýmkoľvek spôsobom dohodnutým medzi zmluvnými stranami alebo určeným v zmysle zákona. Predmetom tohto súdneho sporu nebolo určenie neplatnosti vzájomného zápočtu, v dôsledku, ktorého nebola vyplatená kúpna cena „in natura“, preto v žiadnom prípade nemožno hovoriť o zmenšení majetku v dôsledku napadnutých právnych úkonov.

Neobstoí ani tvrdenie žalobcu že k Zmluve o zabezpečovacom prevode práva z 18. decembra 2002 došlo predčasne, pretože uvedený právny úkon slúžil na zabezpečenie záväzku pre prípad, že by záväzok povinnou stranou nebol splnený riadne a včas v dobe jeho splatnosti. Ide o neznalosť účelu tohto zabezpečovacieho právneho prostriedku zo strany žalobcu, keďže záväzok sa zabezpečuje ešte pred jeho splatnosťou. Nie je preto namieste tvrdenie žalobcu, že vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam bol povolený 20. decembra 2002 ešte pred splatnosťou záväzkov úpadcu, z čoho žalobca vyvodil záver, že žalovaný konal s úmyslom ukrátiť veriteľov. Žalobca vidí zníženie majetku v tom, že hodnota majetku úpadcu sa znížila o skutočnú hodnotu vo výške 358 962,- Sk (11 915,36 eur), ktorá má predstavovať rozdiel medzi trhovou hodnotou nehnuteľností určenou znalcom Dušanom Kováčom vo výške 14 141 061,- Sk a zabezpečenou pohľadávkou žalovaného z titulu poskytnutej pôžičky vo výške 13 782 102,- Sk. Podľa jeho názoru, tvrdenie žalobcu nemá právny základ " postavený na skutočnej škode ", pretože išlo len o rozdiel v účtovnej hodnote, keďže k skutočnému zmenšeniu majetku na strane úpadcu nedošlo. Pokiaľ sa žalobca odvolával na trhové sumy, z ktorých by mohli byť uspokojení konkurzní veritelia, tak ide len o imaginárne čísla, ktoré by mohli byť, ale aj nemuseli byť dosiahnuté. Krajský súd na základe vykonaného dokazovania dospel k správneému záveru, že u úpadcu došlo k zmene štruktúry majetku, ale nie k jeho zmenšeniu a že z napadnutých právnych úkonov mali úžitok obe zmluvné strany. Vzhľadom na to, že dohodnutá kúpna cena v prípade Zmluvy o zabezpečovacom prevode práva bola

vyššia, ako určovali účtovné predpisy, hoci nižšia, než určil znalecký posudok, bola výhodná pre úpadcu, pretože vzájomným zápočtom sa zbavil svojich záväzkov.

Z vyššie uvedených dôvodov žalovaný navrhol rozsudok Krajského súdu Banskej Bystrici potvrdiť a priznať mu trovy odvolacieho konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia za 1 úkon právnej služby á 55,49 eur, k tomu 19 % DPH a 1 krát režijný paušál á 7,21 eur.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (ust. § 10 ods. 2 O. s. p.), prejednal vec v medziach odvolania podľa ust. § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 214 ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

Predmetom konania je odporovacia žaloba, ktorou sa žalobca domáha, aby súd určil voči konkurzným veriteľom právnu neúčinnosť Zmluvy o postúpení pohľadávky, uzavretej dňa 10. decembra 2003 medzi úpadcom ako postupcom a žalovaným ako postupníkom, predmetom ktorej je prevod pohľadávok žalobcu voči spoločnosti AGROVÍNO Čebovce, a. s. v celkovej výške 5 933 103,10 Sk a Zmluvy o zabezpečovacom prevode práva k nehnuteľnostiam vedených Katastrálnym úradom v J., Správou katastra E., uzavretej dňa 18. decembra 2002 medzi úpadcom a žalovaným, predmetom, ktorej sú nehnuteľnosti špecifikované v petite žaloby. Žalobca si v odporovacej žalobe uplatnil odporovateľnosť právnych úkonov podľa ust. § 15 ods. 1, ods. 2, ods. 4 a ods. 5 ZKV tvrdiac, že napadnutými odporovateľnými právnymi úkonmi došlo k ukráteniu konkurzných veriteľov úpadcu, ktorí svoje pohľadávky uplatnili v konkurznom konaní vedenom na Krajskom súde v Banskej Bystrici, ktorý vyhlásil konkurz na majetok úpadcu uznesením č. k. 28K 18/03-22 z 22. januára 2004.

Podľa ust. § 15 ods. 1 ZKV, konkurzní veritelia alebo správca sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony podľa odsekov 2 až 6, ak ukracujú uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky konkurzného veriteľa, sú voči konkurznému veriteľovi právne neúčinné. Toto právo má konkurzný veriteľ alebo správca aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.

Odporovať možno právnomu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch pred začatím konkurzu v úmysle ukrátiť svojho konkurzného veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy (odsek 2 vyššie citovaného ustanovenia).

Odporovať možno tiež právnomu úkonu, ktorým bol konkurzný veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch pred začatím konkurzu medzi dlžníkom, ktorý je právnickou osobou a a/členom jeho štatutárneho orgánu, jeho prokuristom, likvidátorom alebo spoločníkom; b/ osobou blízkou osobe uvedenej v písmene a/ (odsek 4 vyššie citovaného ustanovenia).

Odporovať možno tiež právnomu úkonu dlžníka, ak právny úkon bol vykonaný v poslednom roku pred začatím konkurzu a hodnota prijatá dlžníkom bola nižšia, ako bola primeraná hodnota v čase vykonania právneho úkonu a dlžník bol v úpadku alebo sa dostal do úpadku v dôsledku takéhoto právneho úkonu (odsek 5 vyššie citovaného ustanovenia).

Podľa ust. § 15 ods. 7 ZKV, odporovateľným právnym úkonom nemožno vyrovnáť vzájomnú pohľadávku odporcu proti úpadcovi.

Predpokladom úspešnej odporovateľnosti právneho úkonu podľa vyššie citovaného ustanovenia § 15 ZKV je vykonanie niektorého z právnych úkonov dlžníkom, ktorý je uvedený v odsekoch 2 až 6, týmto právnym úkonom došlo k ukráteniu pohľadávky konkurzného veriteľa, ktorá musí byť vymáhateľná. V odsekoch 2 až 6 sú uvedené jednotlivé skutkové podstaty, ktoré sa líšia najmä tým, či zákon predpokladá úmysel strán odporovateľného právneho úkonu alebo tento úmysel nevyžaduje vzhľadom na osobitný vzťah (personálny alebo kapitálový) medzi dlžníkom a nadobúdateľom prospechu. Odporovateľným právnym úkonom môže byť nielen scudzovací právny úkon, ale akýkoľvek úkon, ktorým sa zhoršuje veriteľova vyhládka na uspokojenie jeho pohľadávky.

Ustanovenie § 15 ZKV, je ustanovením ochraňujúcim veriteľov, ktoré je potrebné aj v tomto smere vykladať a preto je vždy dôležité zistiť, či napadnutým právnym úkonom došlo alebo nedošlo k ukráteniu konkurzného veriteľa.

Zo žaloby vyplýva, že žalobca si uplatnil odporovateľnosť právnych úkonov z viacerých skutkových podstát upravených v ust. § 15 ods. 2, ods. 4 a ods. 5 ZKV, z ktorých niektoré majú subjektívnu povahu a niektoré majú objektívnu povahu. Osobitná skutková podstata, ktorá má subjektívnu povahu je upravená v ust. § 15 ods. 2 ZKV a vyznačuje sa tým, že k odporovateľnosti právnych úkonov sa vyžaduje úmysel dlžníka ukrátiť veriteľov, ako aj vedomosť druhej strany o tomto úmysle dlžníka, pričom úmysel dlžníka preukazuje žalobca, ktorý podal odporovaciu žalobu a žalovaný má možnosť preukázať, že tento úmysel dlžníka mu nebol známy. Osobitná skutková podstata, ktorá má objektívnu povahu je upravená v ust. § 15 ods. 3 a ods. 4 ZKV a vyznačuje sa tým, že k odporovateľnosti právnych úkonov sa nevyžaduje úmysel dlžníka ukrátiť veriteľov a vedomosť druhej strany o tomto úmysle dlžníka, ak medzi dlžníkom a nadobúdateľom prospechu existuje osobitný vzťah vzhľadom na ich personálne alebo kapitálové prepojenie. V prípade osobitnej skutkovej podstaty, ktorá má objektívnu povahu sa úmysel dlžníka ukrátiť veriteľov, ako aj vedomosť druhej strany o tomto úmysle zo zákona predpokladá, avšak platí tu tzv. vyvrátiteľná právna domnienka, v zmysle ktorej žalovaný má možnosť preukázať, že ani pri náležitej starostlivosti nemohol poznať úmysel dlžníka ukrátiť konkurzných veriteľov. V prípade osobitnej skutkovej podstaty upravenej v ust. § 15 ods. 5 ZKV ide o skutkovú podstatu, ktorá má objektívnu povahu a predpokladom úspešnej odporovateľnosti podľa tohto ustanovenia je, že dlžník z odporovateľného právneho úkonu vykonaného v poslednom roku pred začatím konkurzu prijal nižšiu hodnotu, ako bola primeraná hodnota v čase vykonania úkonu, a dlžník už bol v úpadku alebo sa dostal do úpadku práve v dôsledku tohto právneho úkonu.

Zmluva o postúpení pohľadávky z 10. decembra 2003 a zmluva o zabezpečovacom prevode práva z 18. decembra 2002 boli uzavreté medzi žalovaným na jednej strane a dlžníkom na strane druhej, pričom za dlžníka uvedené zmluvy uzavrel a podpísal podpredseda družstva (dlžníka) W. V., ktorý bol švagrom žalovaného, teda vzhľadom na personálne prepojenie medzi dlžníkom - právnickou osobou a žalovaným ako fyzickou osobou, medzi nimi existoval osobitný vzťah upravený v ust. § 15 ods. 4 písm. b/ ZKV. Na existenciu osobitného vzťahu medzi dlžníkom a žalovaným podľa ust. § 15 ods. 4 písm. b/ ZKV sa žalobca odvolával aj v odporovacej žalobe. Krajský súd v Banskej Bystrici dospel tiež k zisteniu o personálnom prepojení dlžníka a žalovaného. Konštatoval však, že medzi nimi išlo o vzťah upravený v ust. § 15 ods. 4 písm. a/ ZKV, nakoľko obe zmluvy boli uzavreté medzi dlžníkom na strane jednej a žalovaným ako členom družstva na strane druhej, pričom za družstvo - dlžníka obe zmluvy podpísal podpredseda družstva W. V., ktorý bol švagrom žalovaného. Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný bol riaditeľom dlžníka. Nie je preto zrejmé, na základe čoho krajský súd dospel k zisteniu, že žalovaný bol členom družstva a že medzi ním a dlžníkom išlo o osobitný vzťah podľa ust. § 15 ods. 4 písm. a/ ZKV, keďže z obsahu spisu to nevyplýva. Uvedenú skutočnosť preto bude potrebné zistiť. V prípade preukázania, že žalovaný bol v rozhodnej dobe nielen riaditeľom, ale aj členom družstva, mohlo by ísť aj o vzťah predpokladaný v ust. § 15 ods. 4 písm. a/ ZKV.

Žalobcom odporovaným právnym úkonom je Zmluva o postúpení pohľadávky z 10. decembra 2003. Napriek jej označeniu ide z hľadiska obsahu o zmluvu zmiešanú, pretože jej obsah zahŕňa Zmluvu o postúpení pohľadávky, ale aj dohodu o započítaní vzájomných pohľadávok a záväzkov dlžníka a žalovaného. Odvolací súd sa preto nestotožnil s konštatovaním krajského súdu v rozsudku, že vzájomné započítanie pohľadávok a záväzkov medzi dlžníkom a žalovaným nebolo zo strany žalobcu napadnuté odporovateľnosťou. Zo žalobného petitu vyplýva, že žalobca sa domáha určenia právnej neúčinnosti voči konkurzným veriteľom celej zmluvy z 10. decembra 2003, ktorá je v záhlaví označená síce ako Zmluva o postúpení pohľadávky, avšak jej obsahovou súčasťou je aj dohoda zmluvných strán (dlžníka a žalovaného) o započítaní pohľadávok dlžníka (postupcu) voči spoločnosti AGROVÍNO Čebovce, a. s. s pohľadávkami žalovaného (postupníka) voči dlžníkovi, a to do výšky 5 933 103,10 Sk, z dôvodu, ktorého žalovaný neuhradil dlžníkovi odplatu za postúpené pohľadávky, ktorá bola dohodnutá v článku III. zmluvy vo výške 5 933 103,10 Sk. Ďalším odporovaným právnym úkonom je Zmluva o

zabezpečovacom prevode práva z 18. decembra 2002. Z jej obsahu vyplýva, že žalovaný mal voči dlžníkovi pohľadávku vo výške 9 944 000,- Sk z titulu pôžičiek poskytnutých mu v rokoch 1999 až 2002 a pohľadávku vo výške 3 838 108,- Sk na základe zmlúv o postúpení pohľadávok od postupcov W. C., I. E. a O. C., t. j. celkom pohľadávku vo výške 13 782 102,- Sk, ktorá zároveň predstavovala výšku záväzku dlžníka voči nemu, pričom hodnota nehnuteľností špecifikovaných v článku II. tejto zmluvy a zabezpečujúcich pohľadávku žalovaného predstavovala sumu 14 141 064,- Sk, ako to vyplýva zo znaleckých posudkov znalca Dušana Kováča č. 114/2002, 115/2002, 117/2002, 121/2002 a 128/2002, vyhotovených v novembri a decembri 2002. Kúpna cena nehnuteľností špecifikovaných v článku II zmluvy z 18. decembra 2002 bola dohodnutá v článku VII zmluvy vo výške 13 782 102,- Sk, teda v nižšej výške, než bola určená znalcom v znaleckých posudkoch, pričom rozdiel predstavuje sumu vo výške 358 962,- Sk, t. j. 11 915,36 eur. Uvedený rozdiel zistil aj krajský súd, avšak nepovažoval ho za zmenšenie majetku úpadcu s poukazom na to, že účtovná hodnota nehnuteľností podľa súvahy bola nižšia, ako trhovú cenu nehnuteľností určenú znalcom Dušanom Kováčom v znaleckých posudkoch. Krajský súd vychádzal z účtovných údajov uvedených v súvahe k 31. decembru 2002, vyhotovenej účtovnou jednotkou - Agrodružstvo Želovce, družstvo, ktorú podpísala účtovníčka R. T. a za štatutárny orgán družstva W. V., ktorý so žalovaným uzavrel napadnuté právne úkony. Cena nehnuteľností uvedená znalcom v znaleckých posudkoch (všeobecná, resp. úradná cena) bola určená podľa platných cenových predpisov, predovšetkým vyhlášky č. 465/1991 Zb. v znení č. 608/1992 Zb. a č. 265/1993 Z. z. Nie je zrejmé, na základe čoho krajský súd v odôvodnení rozsudku konštatoval, že bola cenou trhovou a porovnával ju s účtovnou hodnotou nehnuteľností podľa účtovných údajov uvedených dlžníkom v súvahe a následne dospel k záveru, že k zmenšeniu majetku úpadcu nedošlo, keďže kúpna cena s odkazom na znalecký posudok bola vyššia, než stanovovali účtovné predpisy. Skutková podstata právneho úkonu bez primeraného protiplnenia, ktorému možno odporovať, je upravená v ust. § 15 ods. 5 ZKV. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že odporovať možno právnomu úkonu, ak bol vykonaný v poslednom roku pred začatím konkurzu a hodnota prijatá dlžníkom bola nižšia, ako bola primeraná hodnota v čase vykonania právneho úkonu, a dlžník bol v úpadku alebo sa dostal do úpadku v dôsledku takéhoto právneho úkonu. Podľa citovaného ustanovenia je tak potrebné zisťovať primeranosť hodnoty prijatej dlžníkom so zreteľom na lokalitu a čas vykonania odporovaného právneho úkonu, pretože citované ustanovenie neobsahuje úpravu, podľa ktorej sa zmenšenie majetku úpadcu určuje porovnaním trhovej ceny s cenou účtovnou. Najvyšší súd Slovenskej republiky je toho názoru, že krajský súd vychádzajúc len z účtovnej hodnoty predmetných nehnuteľností nemohol jednoznačne vyvodiť záver o tom, že odporovateľným právnym úkonom - Zmluvou o zabezpečovacom prevode práva z 18. decembra 2002 nemohlo dôjsť k ukráteniu konkurzných veriteľov.

Po preskúmaní veci odvolací súd sa nestotožnil s názorom krajského súdu, že zo žalobcom odporovaných právnych úkonov mali prospech a úžitok obe zmluvné strany a že nimi nedošlo k ukráteniu vymáhateľných pohľadávok konkurzných veriteľov (ust. § 15 ods. 1 ZKV). Podľa názoru odvolacieho súdu, žalobcom odporované právne úkony boli urobené v prospech žalovaného, ktorý ako veriteľ na základe nich v prevažnej miere uspokojil svoje pohľadávky niekoľko mesiacov pred vyhlásením konkurzu na majetok družstva - dlžníka, a to na úkor ostatných veriteľov dlžníka, ktorí svoje pohľadávky prihlásili do konkurzu až následne potom, čo bol konkurzným súdom vyhlásený konkurz na majetok dlžníka (22. januára 2004). Z obsahu spisu tiež vyplýva, že žalovaný vykonával u dlžníka funkciu riaditeľa, teda vedel o hospodárskej, ekonomickej a finančnej situácii dlžníka, dôkazom čoho je aj skutočnosť, že na prekonanie nepriaznivej ekonomickej a finančnej situácie dlžníka mu počas niekoľko rokov poskytoval pôžičky, ktorých výška za roky 1999 až 2002 dosiahla podľa zistenia krajského súdu sumu 9 944 000,- Sk a v roku 2003 sumu 8 950 000,- Sk, teda celkom sumu 18 894 000,- Sk, ktorú žalobca v konaní na súde prvého stupňa, ako aj v odvolaní spochybňoval s poukazom na nesprávne, resp. neúplne vystavené príjmové pokladničné doklady, ktoré sú vo fotokópiách založené v spise a na základe ktorých mal žalovaný poskytnúť dlžníkovi pôžičky.

Odvolací súd sa nestotožnil ani s konštatovaniami a závermi krajského súdu v rozsudku, že vzájomné započítanie pohľadávok zmluvnými stranami nebolo zo strany žalobcu namietané a samotné zmluvy, ktoré boli odplatné, mali za následok len to, že došlo k zmene štruktúry majetku úpadcu, ďalej že žalobcovi sa v konaní nepodarilo preukázať, že napadnutými právnymi úkonmi medzi úpadcom a

žalovaným boli ukrátení ostatní konkurzní veritelia, ktorí si do konkurzu prihlásili svoje pohľadávky a že napadnutými právnymi úkonmi nedošlo k zmenšeniu majetku úpadcu, nakoľko aj keď v Zmluve o zabezpečovacom prevode práva bola kúpna cena dohodnutá nižšia, než stanovil znalecký posudok, táto však bola vyššia, než bola účtovná hodnota predmetných nehnuteľností. Z dôvodu nepreukázania jedného zo základných predpokladov úspešnej odporovateľnosti právneho úkonu, a to zmenšenia majetku dlžníka v priamej súvislosti s uskutočnenými právnymi úkonmi, krajský súd uzavrel, že žalobu musel zamietnuť s tým, že ďalšími tvrdeniami žalobcu sa už nezaoberal.

Vyššie uvedené závery krajského súdu odvolací súd považuje za predčasne vyslovené, bez riadneho zistenia skutkového a právneho stavu.

S poukazom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici podľa ust. § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p. zrušil a podľa odseku 2 citovaného ustanovenia mu vec vrátil na ďalšie konanie. Úlohou krajského súdu v ďalšom konaní bude vo vyššie naznačených smeroch doplniť dokazovanie a zistiť splnenie, resp. nesplnenie podmienok odporovateľnosti u žalobcom odporovaných právnych úkonov, t.j. Zmluvy o postúpení pohľadávky a Zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, a to zo všetkých osobitných skutkových podstatí odporovateľnosti uplatnených žalobcom a následne vo veci znovu rozhodnúť.

O trovách odvolacieho konania rozhodne v novom rozhodnutí vo veci krajský súd (ust. § 224 ods. 3 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal odvolací senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky hlasovaním pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustné podať odvolanie.